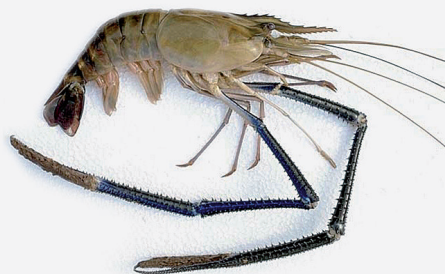

DE VRUCHTEN VAN DE ZEE

FAO

Via deze rubriek helpen we je in je zoektocht naar objectieve informatie over duurzame visserij en visconsumptie, en over andere eetbare kust- en zeeproducten.

ER ZIJN GARNALEN EN GARNALEN...

Op het VLIZ krijgen we wel eens informatievragen naar die “andere garnalen”. Dan gaat het dus niet over de Noordzee- of grijze garnaal (*Crangon crangon*), onze nationale trots die we maar al te graag als ‘tomate crevette’, vers of in garnalkroketten tot ons nemen. Nee, laat ons even stilstaan bij “die grote reuzegarnalen”, “die met die grote stekel” en “die zonder kop”... Welke garnalen zijn dat eigenlijk en waar komen die vandaan?

UIT EUROPA

© NOAA

© José Antonio Gil Martínez

© Calapito

Noorse garnaal (*Pandalus borealis*): opgevisst in koude wateren van noordelijke Atlantische en Stille Oceaan; behoort net als grijze garnaal tot de zandgarnalen (Caridea); wordt 12-15 cm groot en is zelfs in ongekookte toestand felroze gekleurd; Noorse garnaal heeft een ver naar voor stekend puntig rostrum. Ook de nauw verwante, maar kleinere **ringsprietgarnaal** (*Pandalus montagui*) wordt in geringe mate commercieel bevestigd in het Verenigd Koninkrijk.

Gezaagde steurgarnaal (*Palaemon serratus*): doorschijnende tot 10 cm grote garnaal met dwarse strepen en een gezaagd rostrum (lang uitsteeksel boven en voor de ogen); gekookt worden ze felroze; enkel commercieel bevestigd langs de Franse Atlantische kust (“bouquets”), in het Verenigd Koninkrijk en Ierland (“common prawn”); leeft in tegenstelling tot andere zandgarnalen op rotsige bodems en wordt daar bevestigd met fuiken en potten.

Roze diepzee-garnaal (*Parapenaeus longirostris*): leeft in Atlantische Oceaan; wordt 15-18 cm groot; zeer gewaardeerd, smakelijke maar dure reuzengarnaal uit diepere wateren behorende tot de familie van de Penaeidea*; net als andere diepzee-garnalen uit de familie Aristeidae, traditioneel gebruikt in de Middellandse Zeekeuken (hoewel nu veelal vervangen door goedkopere gekweekte tropische reuzengarnalen).

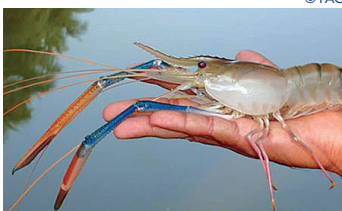
Bronnen

- Vis en zeevruchtengids (2015) – garnalen: www.zeevruchtengids.org/nl/garnalen
- Vis en zeevruchtengids (2015) – gamba en scampi: www.zeevruchtengids.org/nl/gamba-scampi
- Vis en zeevruchtengids (2015) – Noorse kreeft: www.zeevruchtengids.org/nl/noorse-kreeft-langoustine
- Vis en zeevruchtengids (2015) – Opkweken reuzengarnalen: www.zeevruchtengids.org/nl/opkweken-reuzegarnalen
- FAO Cultured Aquatic Species Information Programme: www.fao.org/fishery/collection/cultured-species

Nancy Fockedeij

UIT DE TROPEN

In de tropen kweekt men zowel zoetwaterreuzengarnalen – behorende tot de familie van de steurgarnalen (Palaemonidae) – als zeewaterreuzengarnalen – een groep van meerdere soorten behorende tot de familie Penaeidae*. Vanwege hun meer democratische prijs verdringen deze op ons bord meer en meer de reuzengarnalen uit noordelijke zeeën en uit de Middellandse Zee. Sommige van deze garnalensoorten worden ook nog rechtstreeks uit het wild opgevisst. Ziehier enkel van de bij ons meest verkochte soorten:

© FAO

© tipsworld.org

© tradekorea.com

© Tomas Willems

Rosenberggarnaal (*Macrobrachium rosenbergii*): steurgarnaal die in het wild meer dan 30 cm groot kan worden, inclusief de grote felblauw gekleurde scharen; oorspronkelijk afkomstig uit Azië en Australië, nu ook in Centraal- en Zuid-Amerika gekweekt; leeft in zoetwater, maar om zich voort te planten en de larven te laten opgroeien is er brak water nodig.

Grote tijgergarnaal (*Penaeus monodon*): opgevisst of gekweekt in zee (Indische en westelijke Stille Oceaan); larven trekken naar brakke water van riviermondingen; afwisselend zwart/blauw-wit/gele banden op het achterlijf zijn typerend; tot 30 cm groot, maar in de handel veelal kleiner.

Witpootgarnaal (*Penaeus vannamei*): oorspronkelijk bevestigd en gekweekt aan Pacificse kusten van Midden- en Zuid-Amerika; ingevoerd in Azië, waar sindsdien als kweeksoort de oorspronkelijk gekweekte soort *P. monodon* verdringend; volwassen zijn witpootgarnalen een stuk kleiner (max. 20 cm) dan de grote tijgergarnaal; typisch zijn de bleek gekleurde poten; leven in zee, maar de jonge exemplaren verblijven in het brakke water van estuaria.

Atlantische seabobgarnaal (*Xiphopenaeus kroyeri*): enkel in het wild gevangen langs (sub)tropische Atlantische kusten van Amerika (vnl. Golf van Mexico en Guyana's); niet groter van 12 cm; typisch is het zeer sterk naar boven geknikte rostrum.

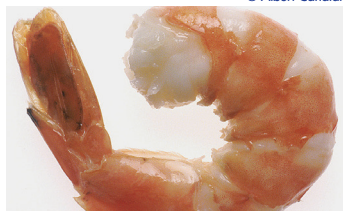
SCAMPI OF GAMBA?

De handelsbenamingen “gamba” (foto links) en “scampi” (foto midden) duiden – althans in Vlaanderen – op reuzengarnalen die respectievelijk met en zonder kop verkocht worden, ongeacht of ze in zoet- of zoutwater opgekweekt werden.

© Ifremer - Olivier Barbaroux

© Albert Cahalan

© VLIZ - Nancy Fockedeij

Ga je echter op vakantie naar Italië of het Verenigd Koninkrijk, dan is het opletten geblazen voor spraakverwarren: onder de naam “scampi” worden hier wel degelijk langoustines of Noorse kreeft (*Nephrops norvegicus*; foto rechts) verstaan. Ze worden ook wel zonder kop en scharen verkocht (aan de Vlaamse kust soms onder de dialectische term “gatje”).

* Penaeide garnalen laten hun eitjes vrij in het water, dit in tegenstelling tot alle andere garnalen- en kreeftengroepen waarbij de vrouwtjes de eieren gedurende hun ganse ontwikkeling onder hun achterlijf meedragen.